

กค. ๙๐
วันที่ 7...สิ.ค. ๒๕๖๐
เวลา 14.25

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส23422
รับที่ : ๓3731/60
วันที่ : 17 มี.ค. 60 เวลา : 13:58

ที่ นร ๑๑๐๕/ ๑๕๓๖

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี ๑ ฉบับ
๒. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เผยแพร่
รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐ นั้น

ในการนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี ๒๕๕๙
มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับบริหารราชการ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำ
เรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. สถานการณ์ทางสังคม

๑.๑ อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย รายได้และผลิตภาพแรงงานยังคงเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสี่ปี ๒๕๕๙ อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ ๐.๙๗ เนื่องจากพื้นที่
การเกษตรได้รับความเสียหายจากอุทกภัยและต้องเลื่อนการเพาะปลูกออกไป มีแรงงานบางส่วน
เคลื่อนย้ายไปทำงานนอกภาคเกษตรในสาขาก่อสร้าง การค้าส่ง/ค้าปลีก และการโรงแรม ภัตตาคาร ส่งผลให้
อัตราการว่างงานตลอดปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๑ จากปี ๒๕๕๘ เท่ากับร้อยละ ๐.๙๙ เนื่องจาก
กิจกรรมทางการเกษตรลดลงเนื่องจากผลกระทบภัยแล้งในช่วงปลายปี ๒๕๕๘ ถึงช่วงกลางปี ๒๕๕๙ และ
ช่วงครึ่งหลังปี ๒๕๕๙ เกิดความเสียหายจากอุทกภัย ส่วนค่าจ้างแรงงานที่ไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทน
อื่นๆ และค่าล่วงเวลาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๘ เมื่อหักเงินเพื่อร้อยละ ๐.๒ ทำให้ค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้นร้อยละ
๐.๙ และเศรษฐกิจขยายตัวดีทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ทำให้ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ
๔.๑ โดยผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๑ และผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
ร้อยละ ๒.๗

รัฐได้ดำเนินการในการยกระดับรายได้ การจ้างงาน และผลิตภาพแรงงาน ได้แก่

(๑) การปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำทั้งสิ้น ๖๙ จังหวัด ในอัตรา ๕-๑๐ บาท การปรับขึ้น
ค่าจ้างครั้งนี้เป็นการปรับขึ้นครั้งแรกในรอบ ๔ ปี นับจากปี ๒๕๕๖ มีผลบังคับใช้ในปี ๒๕๖๐

/(๒) การ...

(๒) การปรับค่าจ้างและการเพิ่มสาขามาตรฐานฝีมือแรงงานอีก ๒๐ สาขาอาชีพใน ๕ กลุ่มอุตสาหกรรม ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วนอะไหล่ยานยนต์ อัญมณี และกลุ่มลอจิสติกส์ จะมีอัตราค่าจ้างวันละ ๓๐๐-๕๕๐ บาท มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา

(๓) การสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุและผู้พิการ รัฐได้จัดตั้งศูนย์บริการจัดหางาน ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดทำเว็บไซต์ขึ้นทะเบียนหางานผู้สูงอายุ www.doe.go.th/elderly เพื่อขยายโอกาส การจ้างงาน และเป็นฐานข้อมูลผู้สูงอายุให้นายจ้างหรือสถานประกอบการพิจารณาคัดเลือกเข้าทำงาน ซึ่งเปิดให้บริการพร้อมกันทั่วประเทศ ๘๗ แห่ง เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา ได้มีผู้สูงอายุขึ้นทะเบียน online แล้วถึง ๑,๑๑๑ คน

คาดว่าในปี ๒๕๖๐ เศรษฐกิจจะขยายตัวดีในทุกด้าน ซึ่งจะส่งผลต่อสถานการณ์ การว่างงานโดยรวมดีขึ้น แต่ยังมีประเด็นที่ต้องติดตามที่คาดว่าจะมีผลต่อการจ้างงานและรายได้ของ แรงงาน ได้แก่

(๑) สภาพอากาศ แม้ว่าในปี ๒๕๖๐ สภาพอากาศได้คลี่คลายและเข้าสู่สภาวะปกติแล้ว ปริมาณน้ำในเขื่อนทั่วประเทศที่เป็นน้ำต้นทุนสำหรับใช้ในฤดูแล้งปี ๒๕๖๐ จะมีปริมาณปกติเทียบเท่ากับ ปี ๒๕๕๖ แต่ปริมาณน้ำในบางเขื่อนยังมีน้ำน้อยกว่าปีปกติ เช่น เขื่อนลำปาว เขื่อนลำตะคอง เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งอาจจะส่งผลให้น้ำไม่พอใช้ในฤดูแล้งที่จะมาถึง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการเตรียมความพร้อมปฏิบัติการฝนหลวง การจัดสรรน้ำ และแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

(๒) การติดตามการบังคับใช้ค่าจ้างขั้นต่ำที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ และค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงานเพิ่มรวม ๑๒ สาขาอาชีพ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ภายใน ๙๐ วัน หลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐

(๓) การปรับตัวของตลาดแรงงานเข้าสู่ยุคดิจิทัล ๔.๐ ซึ่งจะมีผลให้ผู้ประกอบการ มีการปรับตัวในด้านต่างๆ ทั้งการนำเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ และผ่อนกำลังแรงงาน การเงิน/การตลาดที่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ง่าย สะดวก และไม่จำกัดเวลา จะมีผล ต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงานทั้งคุณสมบัติและผลตอบแทนของแรงงาน โดยรัฐบาล มีเป้าหมายที่จะสร้างกำลังคนของประเทศให้เป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการสร้างระบบและ รากฐานการดำเนินงานด้านแรงงานที่มีความยั่งยืนและเป็นมาตรฐานสากลเพื่อสอดคล้องกับการนำประเทศ ไปสู่ประเทศไทย ๔.๐

๑.๒ การเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยเพื่อเตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมเข้าสู่ยุค ประเทศไทย ๔.๐ ในปี ๒๕๕๙ รัฐได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ อาทิ การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบ STEM ศึกษา และการพัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยการลดโรงเรียนขนาดเล็กให้มีจำนวนเหมาะสมกับพื้นที่ ชุมชนให้ความยินยอม และเปิดโอกาสให้ใช้ โรงเรียนขนาดเล็กที่ยุบเลิกเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยการพัฒนาโรงเรียนที่มีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางให้มี คุณภาพเป็นโรงเรียนใกล้บ้าน (แม่เหล็ก) เพื่อดึงดูดนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมาเรียนรวม ในปี ๒๕๕๘ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากผลการสอบ ONET พบว่า คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าปี ๒๕๕๗ แต่คะแนนเฉลี่ย ในวิชาหลักยังคงไม่ถึงร้อยละ ๕๐ และเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติจากผลการประเมิน PISA และ TIMSS พบว่าประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ในตำแหน่งท้ายๆ ของเวทีโลก รัฐจึงได้เตรียมแนวทางที่จะเร่ง ยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกด้านโดยเฉพาะการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบ STEM และที่ได้กำหนดไว้ในร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ที่จะเร่งพัฒนาคะแนนการประเมิน

PISA ของประเทศไทยทุกด้านให้เพิ่มขึ้นประมาณ ๑๐๐ คะแนน รวมทั้งต้องเร่งสร้างให้เป็นคนไทยที่คิดเป็น มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะการทำงานในอนาคตที่จะไปแข่งขันในตลาดโลก สามารถแก้ปัญหาที่ยั่งยืน ซับซ้อนในธุรกิจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้

๑.๓ ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่พบผู้ป่วย เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในไตรมาสปี ๒๕๕๙ จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงจากไตรมาส เดียวกันของปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๓.๘ โดยผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกลดลงร้อยละ ๗๐.๕ เนื่องจากการ ดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง ทำให้สามารถลดการแพร่ระบาดลงได้ ทั้งปี ๒๕๕๙ พบผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๑๕.๘ โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ เพิ่มขึ้นเกือบ ๓ เท่า เนื่องจากพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปลายปี ๒๕๕๙ ซึ่งกรมควบคุมโรค ได้คาดการณ์ว่า ในปี ๒๕๖๐ โรคไข้หวัดใหญ่มีแนวโน้มจะเกิดการระบาดสูง จะมีผู้ป่วยประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ราย หรือเพิ่มขึ้น ๒ เท่า

๑.๔ โรคไม่ติดต่อเรื้อรังยังเป็นปัญหาสำคัญและทวีความรุนแรงมากขึ้น ในปี ๒๕๕๘ ผู้ป่วย ด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ โดยผู้ป่วยโรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๓.๙ โรคหัวใจขาดเลือดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๓.๑ โรคหลอดเลือดสมองเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐.๘ โรคเบาหวานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๙.๖ และโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๙ ขณะเดียวกันจำนวน ผู้เสียชีวิตก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้นทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อให้ประชาชนเกิดการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งในเรื่องการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย และลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เพื่อลด จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตก่อนวัยอันควร

๑.๕ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังในกลุ่มเยาวชน ซึ่งมีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมูลค่า ๓๘,๔๑๕ ล้านบาท ลดลง จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๑๐.๘ ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่มีมูลค่า ๑๓,๘๔๔ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๖.๕ อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยยังมีแนวโน้มดื่มสุราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน อายุ ๑๕-๒๔ ปี ดังนั้น ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อลดจำนวนนักดื่มและ ผลกระทบต่างๆ ที่จะตามมา

๑.๖ ความรุนแรงในเด็กและสตรีส่วนใหญ่เกิดจากคนใกล้ชิด จากข้อมูลสถิติเด็กและสตรี ที่ถูกระทำรุนแรงที่เข้ามารับบริการในศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในกลุ่มเด็กส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความใกล้ชิด โอกาสเอื้ออำนวย และเกิดจากการใช้สารกระตุ้น ได้แก่ การดื่มสุรา การใช้สารเสพติด และสื่อลามก จนเป็นเหตุให้เด็กถูกระทำรุนแรงทางเพศมากที่สุด ผู้กระทำ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เด็กรู้จัก ไว้วางใจ และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น แฟน รองลงมาคือเพื่อน สำหรับ ในกลุ่มสตรีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสัมพันธภาพในครอบครัว การนอกใจ การหึงหวง การทะเลาะวิวาท ผู้กระทำ เป็นคู่สมรสมากที่สุด รองลงมาคือแฟน ดังนั้น ภาครัฐ ครอบครัว และสังคม จะต้องช่วยกันสอดส่องดูแล ให้ความรุนแรงต่างๆ ลดลง

๑.๗ คดีอาญาโดยรวมลดลงจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งปี ๒๕๕๙ คดีอาญาโดยรวมลดลงจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๖.๓ โดยคดีชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้าย ต่อทรัพย์ และคดียาเสพติดลดลงร้อยละ ๑๘.๙ ๑๘.๒ และ ๓.๑ ขณะที่คดีอาญาโดยรวมไตรมาสสี่

ปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๒ จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๕๘ โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๘ จากการปราบปรามและจับกุมนักค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง อีกทั้งยาเสพติดได้มีการพัฒนารูปแบบและแฝงเข้าสู่ยี่สิบสี่และสถานศึกษาทั้งในรูปแบบยานอนหลับ ขนม ขณะที่ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้น โดยคดีชีวิตร่างกายและเพศและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงร้อยละ ๓๔.๔ และ ๑๘.๗ แต่ยังคงบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด รวมทั้งการให้ความรู้เพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อจากภัยอาชญากรรมในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องต่อไป

๑.๘ การลดอุบัติเหตุทางถนนด้วยการพัฒนาขนส่งสาธารณะที่หลากหลาย ปลอดภัย และมีคุณภาพ ไตรมาสสี่ปี ๒๕๕๙ อุบัติเหตุจราจรทางบกและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๑.๖ และ ๒๙.๓ แต่มูลค่าความเสียหายลดลงร้อยละ ๗๒.๗ ทั้งปี ๒๕๕๙ เกิดอุบัติเหตุและมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐.๗ และ ๓๑.๕ รอดูโดยสาธารณะเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑.๒ รัฐบาลจึงได้เร่งดำเนินการมาตรการยกระดับมาตรฐานระบบขนส่งสาธารณะเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชน อาทิ ให้มีระบบควบคุมกำกับกำกับการพักผ่อน เร่งรัดการติดตั้งระบบ GPS ผลักดันให้ใช้รถไมโครบัส ๒๐ ที่นั่งในทุกเส้นทางตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ รวมถึงการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

๑.๙ ความมุ่งมั่นของไทยในการจัดการค้ามนุษย์ จากการที่กระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาได้แถลงเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของไทยประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พร้อมจัดอันดับในกลุ่มที่ ๒ บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier ๒ Watch List) นั้น ประเทศไทยจึงได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในทุกด้าน พร้อมทั้งรายงานความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ของไทยให้กับกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ ใน ๕ ด้าน (๑) ด้านนโยบาย มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๐ (๒) ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย สามารถดำเนินคดีได้อย่างรวดเร็วตลอดเส้นทางของกระบวนการยุติธรรม (๓) ด้านคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้การดูแล ผูกอาชีพ และหางานให้ทำก่อนส่งกลับสู่ครอบครัวอย่างปลอดภัย (๔) ด้านการป้องกัน มีการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว และ (๕) ด้านความร่วมมือ และในปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยจะยังคงเดินหน้าดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ พร้อมกับการปรับปรุงกฎหมายกฏข้อบังคับ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์

๑.๑๐ ประชาชนมีการออมเพื่อเกษียณอายุเพิ่มขึ้น ผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมในปี ๒๕๕๙ มีจำนวน ๑๔.๐ ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๑.๘ เป็นมาตรา ๔๐ จำนวน ๒.๒๔ ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๘ สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) มีจำนวน ๐.๕๒ ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๑.๖ ในช่วงเวลาเดียวกัน สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย และไม่ประกอบอาชีพ อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง ๓๐-๕๐ ปี ร้อยละ ๔๒ อายุ ๕๑-๖๐ ปี ร้อยละ ๓๗.๓ อายุมากกว่า ๖๐ ปี ร้อยละ ๑๕.๕ ขณะที่กลุ่มอายุมากกว่า ๑๕ แต่ไม่เกิน ๓๐ ปี มีเพียงร้อยละ ๕.๓ ซึ่งการออมที่เริ่มต้นช้ายังส่งผลกระทบต่อความเพียงพอของเงินบำนาญที่จะได้รับ ขณะที่ยังมีแรงงานกว่าร้อยละ ๕๐ หรือ ๑๘ ล้านคนยังไม่มีหลักประกันด้านรายได้หลังเกษียณโดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ จึงต้องเร่งดำเนินการทั้งในเรื่องการรณรงค์สร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ ตระหนักถึงประโยชน์เพื่อให้คนเข้าสู่ระบบการออมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเงินออม และการบริหารเงินหลังเกษียณเพื่อให้มีเงินเพียงพอต่อการดำรงชีพหลังเกษียณ

๑.๑๑ การร้องเรียนผู้บริโภคลดลง แต่ยังคงเร่งคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ICT การรับร้องเรียนของ สคบ. และ กสทช. ลดลงร้อยละ ๕.๕ และ ๙.๖ จากไตรมาสก่อน ตลอดปี ๒๕๕๙ การร้องเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑ โดยการขายตรงและตลาดแบบตรง และการโฆษณาทีวีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากตามการค้าขายและโฆษณาผ่านทางออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น โดยคาดว่าจะการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ธุรกิจขายให้ผู้บริโภค (B2C) ในปี ๒๕๕๙ จะมีมูลค่า ๗๒๙,๒๙๒.๓๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๔๓ และมีการร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๒.๙ จากปี ๒๕๕๘ ส่วนประเด็นการร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ การยกเลิกบริการ และการคิดค่าบริการผิดพลาด การเติบโตธุรกิจออนไลน์ยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ ส่วนหนึ่งมาจากผู้บริโภคมีความกังวลใจเรื่องความปลอดภัย และค่าขนส่งที่มีราคาแพงจึงต้องเร่งให้ความรู้ ออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวก

๑.๑๒ สถานการณ์การจัดการปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ ปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๒.๓ และจากการรวบรวมข้อมูลสถิติขยะอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ในปี ๒๕๕๘ มีซากทีวี ๒.๖๙ ล้านเครื่อง เพิ่มขึ้นเป็น ๒.๗๙ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๙ มีโทรศัพท์มือถือ ๑๐.๓๔ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๐.๙๑ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๙ ขณะที่ซากคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (พีซี) พบว่า ในปี ๒๕๕๘ มี ๒.๔๒ ล้านเครื่อง เพิ่มขึ้นเป็น ๒.๖๓ ล้านเครื่องในปี ๒๕๕๙ ปัจจุบันการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ ส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะถูกจัดการโดยกลุ่มรับซื้อของเก่าและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งอาจจะแยกชิ้นส่วนไม่ถูกวิธีทำให้ปล่อยสารพิษกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลได้มีการผลักดันกฎหมายและยุทธศาสตร์ ๒ ฉบับ คือ (๑) ยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๔ และ (๒) (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... ขณะเดียวกันทุกภาคส่วนต้องช่วยกันกระตุ้นเตือนให้ตระหนักถึงผลกระทบจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์

๒. บทความเรื่อง “การออกแบบที่เป็นสากล: รูปธรรมของสังคมเสมอภาค”

๒.๑ การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) เป็นแนวคิดเพื่อสร้างสังคมให้น่าอยู่ ส่งเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้อยู่ได้โดยพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด และมีความสำคัญมากขึ้นจากการเข้าสู่สังคมสูงอายุที่ทำให้มีผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง พิการ และทุพพลภาพมากขึ้น โดยมีหลักการออกแบบ ๗ ประการ คือ ความเป็นธรรม มีความยืดหยุ่น เข้าใจง่าย มีข้อมูลที่สื่อสารเข้าใจได้ ลดอันตรายที่ไม่พึงประสงค์ ทุ่นแรงกาย และมีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสม การขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมสำคัญ คือ (๑) ด้านอาคาร สถานที่ สาธารณะ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ๕ ด้าน ได้แก่ ทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์และบริการข้อมูล โดยสถานที่ราชการที่ปรับปรุงแล้วมี ๒๒,๒๕๙ แห่ง จาก ๔๓,๐๒๕ แห่ง (๒) ด้านระบบขนส่งสาธารณะ การออกแบบและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานีรถไฟฟ้า BTS และ MRT และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการบริเวณป้ายหยุดรถประจำทาง ทางเดินทางเท้า ทางลาดเชิงสะพาน ในเส้นทางหลัก ๒๐ สาย ๑,๒๓๔ ป้าย การประสานกับหน่วยงานในการปรับปรุงถนน สะพาน ให้มีมาตรฐานที่รถเข็นสามารถผ่านได้ การจัดทำแท็กซี่สำหรับวีลแชร์ ฯลฯ และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ และจัดทำต้นแบบสิ่งอำนวยความสะดวกภาคขนส่ง ๕ แห่ง ได้แก่ ป้ายรถเมล์อนุสาวรีย์ชัยฯ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ (ถนนบรมราชชนนี) สถานีรถไฟฟ้าความเร็วสูงนครปฐม และท่าอากาศยานดอนเมือง (๓) ด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม สนับสนุนการจัดหาตู้สื่อสาร (TTRS) จัดทำเว็บไซต์เพื่อให้

คนพิการทางการเห็น และจัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นศูนย์กลางแจ้งข้อมูลข่าวสารสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ต่างๆ (๔) ด้านการศึกษาและฝึกอาชีพ ยังเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะกลุ่มโดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนระดับอุดมศึกษาได้เริ่มจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อทุกคน แต่การจัดอุปกรณ์และวิธีการเรียนการสอนเพื่อคนทุกกลุ่มยังไม่ชัดเจน และ (๕) ด้านสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ นอกเหนือจากการผลักดันให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานพยาบาลยังมีระบบติดตาม ตรวจสอบมาตรฐานอาคาร สนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือและสิทธิการรักษาพยาบาล

๒.๒ สดช. ร่วมกับศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (SAB) สำนวความต้องการและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของกลุ่มผู้พิการ ๓ ประเภท คือ ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ผู้พิการทางการมองเห็น และผู้พิการทางการได้ยิน จำนวน ๑,๑๘๔ คน ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล เชียงใหม่ นครราชสีมา ชลบุรีและสงขลา ในระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม ๒๕๕๙ พบว่า ผู้พิการมีความต้องการมากที่สุด ๕ ด้าน ได้แก่

(๑) ด้านอาคารสถานที่สาธารณะ ผู้พิการมีความต้องการเข้าถึงอาคาร สถานที่สาธารณะต่างๆ ร้อยละ ๗๙.๗ โดยต้องการเข้าถึงสถานพยาบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นสถาบันการเงิน และสถานศึกษา

(๒) ด้านระบบขนส่งสาธารณะ ผู้พิการต้องการระบบขนส่งสาธารณะร้อยละ ๖๖.๓ โดยรถขนส่งสาธารณะที่มีความต้องการมากที่สุดคือ รถประจำทาง/รถตู้ รถรับจ้าง (มอเตอร์ไซด์/แท็กซี่) และรถไฟฟ้า ยังพบข้อจำกัดและอุปสรรคในการเดินทางผ่านขนส่งสาธารณะ ได้แก่ การเชื่อมต่อกับขนส่งสาธารณะอื่นมีอุปสรรค เช่น ขาดทางลาดระหว่างสถานีกับป้ายรถเมล์หรือพื้นที่นอกสถานี ฯลฯ การให้ข้อมูลด้านอักษรเบรลล์ไม่มีหรือไม่เพียงพอในสถานีบริการทุกรูปแบบ รวมทั้งยังขาดลิฟท์ในสถานีรถไฟฟ้าบางแห่ง เป็นต้น

(๓) ด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม ผู้พิการร้อยละ ๗๖.๑ ต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารโทรคมนาคม โดยต้องการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์/เคเบิลทีวีมากที่สุด รองลงมาเป็นอุปกรณ์การสื่อสาร และอินเทอร์เน็ต

(๔) ด้านการศึกษาและฝึกอาชีพ ผู้พิการมีความต้องการบริการการศึกษาและฝึกอาชีพเพียงร้อยละ ๖๗.๕ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่สามารถศึกษาหรือประกอบอาชีพได้ โดยผู้พิการต้องการบริการฝึกอบรมอาชีพมากที่สุด รองลงมาเป็นทุนการศึกษาสำหรับผู้พิการและการจัดหางาน

(๕) ด้านสาธารณสุขและอุปกรณ์ช่วยเหลือ ผู้พิการต้องการเข้าถึงหลักประกันรักษาพยาบาลมากที่สุดร้อยละ ๙๐.๒ โดยต้องการรองลงมาเป็นการสนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือความพิการ และการฟื้นฟูสภาพพิการ

๒.๓ การขับเคลื่อนการออกแบที่เป็นสากลเพื่อคนทุกกลุ่มจึงควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) การพัฒนาระบบมาตรฐานและกลไกการติดตามตรวจสอบ โดยจัดทำระบบมาตรฐานที่มีความชัดเจนในการก่อสร้างและกำหนดให้การออกแบบเพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มอยู่ในมาตรฐานการผลิตสินค้า

(๒) การสร้างความรู้และทัศนคติที่ถูกต้อง โดยรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ปลุกฝังให้ตระหนักถึงประโยชน์และความจำเป็น ตลอดจนสอดแทรกในเนื้อหาการเรียนการสอนและกำหนดเป็นหลักสูตรในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

(๓) การบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน โดยจัดทำแผนบูรณาการเพื่อให้เกิดการประสานงานและสนับสนุนกัน เนื่องจากการออกแบบที่เป็นสากลเป็นเรื่องที่ต้องวางแผนระยะยาวและมีความเชื่อมโยงกัน

(๔) การส่งเสริมภาคธุรกิจเพื่อจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างนวัตกรรมการออกแบบสินค้าและบริการเพื่อคนทุกกลุ่ม โดยประชาสัมพันธ์และรับรองสถานที่ สินค้าบริการของธุรกิจที่มีการดำเนินการออกแบบเพื่อคนทุกกลุ่มให้เป็นทางเลือกและเพิ่มจำนวนของผู้ใช้บริการ ส่งเสริมการจัดแข่งขันออกแบบผลิตภัณฑ์ ตลอดจนให้ความรู้ภาคธุรกิจเพื่อตระหนักถึงการยกระดับสินค้าบริการ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

(๕) การพัฒนาและรวบรวมกฎหมายเพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งสร้างความเข้าใจต่อคนในสังคมและสามารถนำไปใช้ได้สะดวก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรเมธี วิมลศิริ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๓๖๐๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๘๐๓

E-mail naiyana@nesdb.go.th